

Kirkevalget

8.-9. sep. 2019

NR. 10

Veiledning for prøving, opptelling og valgoppgjør *FLERTALLSVALG*

KIRKEVALGREGLENE kapittel 14
VALGHÅNDBOKEN kapittel 10

INNHold

1. PRØVING.....SIDE 3
2. OPPTELLING.....SIDE 6
3. VALGOPPGJØR.....SIDE 12

ORDFORKLARINGER

Prøving: Å sjekke om en avgitt stemmegiving eller stemmeseddel følger reglene og kan godkjennes

Valgoppgjør: Utrekning av hvem som er valgt

Stemmegiving: Selve valghandlingen, velgeren avgir en stemme, enten rett i urne eller i konvolutt. En stemmegiving kan inneholde en eller flere stemmesedler.

Stemmeseddel: Selve stemmeseddelen, enten med en valgliste eller en blank stemmeseddel

Valgting: Valget som gjennomføres på valgdagene 8. og 9. september

PROTOKOLL OG RAPPORTERING

Stemmestyret, valgstyret i soknet og valgrådet i bispedømmet skal føre protokoll i forbindelse med forberedelse og gjennomføring av valget. Se skjemaamaler for dette som denne veiledningen leses sammen med:

Skjema 8: Protokoll fra stemmestyret (Word)

Skjema 10a: Valgstyrets protokoll (Word)

Skjema 10b: Rapporteringsskjema for prøving, opptelling og valgoppgjør - flertallsvalg menighetsrådsvalg (Word)

Skjema 10d: 10d Opptelling valg av menighetsråd flertallsvalg (Excel)

Skjema 10d finnes i formelbeskyttet og redigerbar versjon. Bruk den formelbeskyttede med mindre du har gode kunnskaper i Excel!

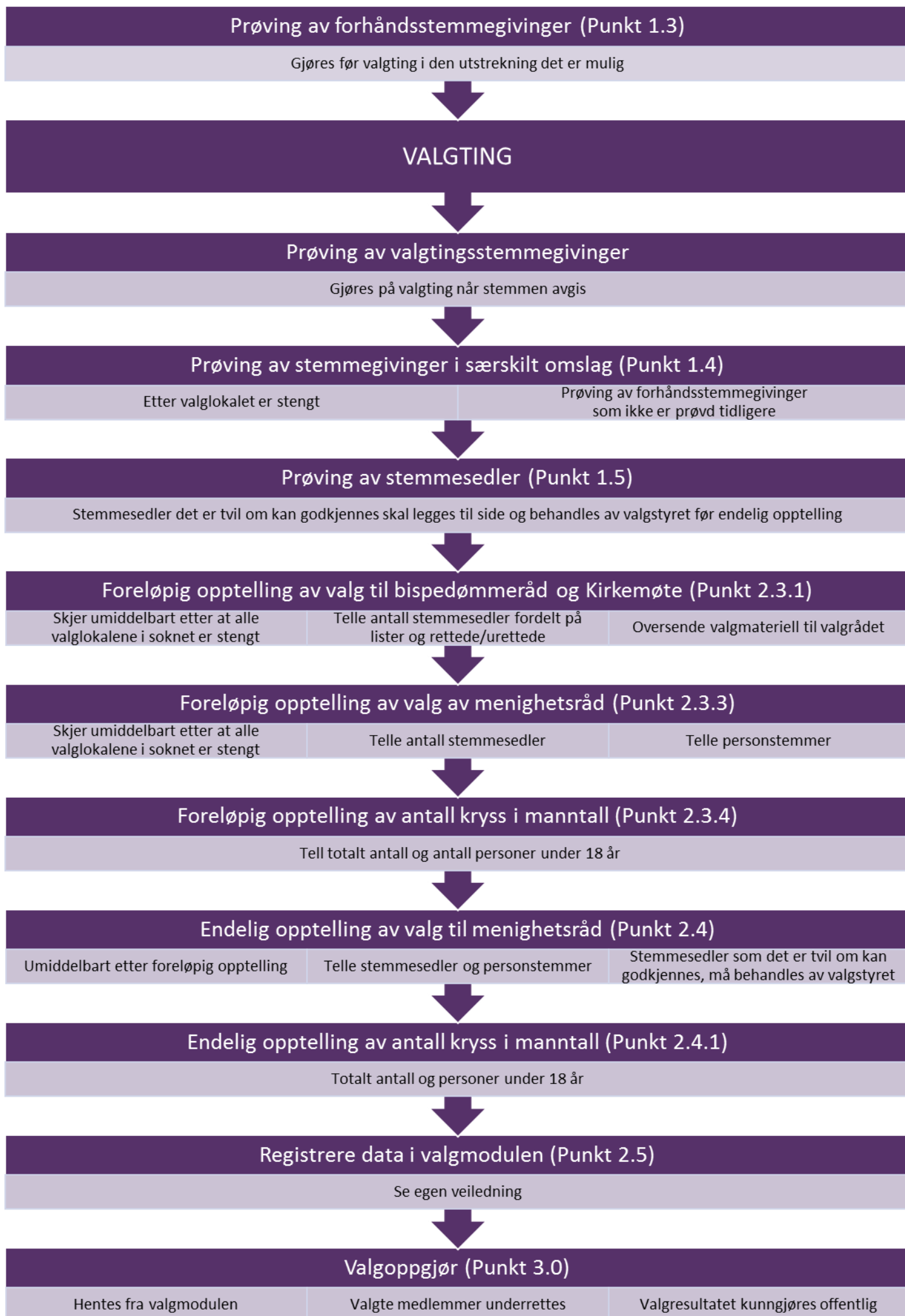
 Hver gang noe skal fylles ut i et skjema er det markert med dette symbolet.

 Du bør også ha valghåndboken tilgjengelig for utfyllende forklaring og detaljert informasjon.

Protokollene skal sikre etterprøvrbarhet for at valget er skjedd i henhold til regelverket.

Valgstyrets valgprotokoll skal tas inn som vedlegg til menighetsrådets møtebok og underskrives av samtlige tilstedeværende medlemmer av valgstyret.

Valgstyret skal registrere valgdata i valgmodulen i medlemsregisteret. Dette gjøres etter opptellingen, se punkt 2.5 i denne veiledningen.

1. PRØVING

1.1 INNLEDNING TIL PRØVING

Det går et viktig skille mellom 1) *prøving av stemmegivninger* og 2) *prøving av stemmesedler*. Det er ulike forhold som prøves, og ulike regler gjelder.

Når en stemmegivning prøves, innebærer det prøving av valghandlingen eller måten velgeren har gitt sin stemme, og om velgeren oppfyller kravene (for eksempel stemmerett).

Når en stemmeseddel prøves, er det stemmeseddelen i seg selv som blir kontrollert.

Før det er aktuelt å prøve en stemmeseddel, må velgerens stemmegivning være godkjent, det vil si at vedkommende må ha blitt krysset av i manntallet. Dersom en stemmegivning er forkastet, skal ikke stemmeseddelen prøves.

En avgjørelse om å ikke godkjenne en stemmegivning antas å være av prinsipiell betydning. Valgstyret må derfor selv foreta avgjørelser om ikke å godkjenne en stemmegivning. Kurante stemmegivninger kan godkjennes av andre enn valgstyret.

Antall forkastede stemmegivninger skal rapporteres i valgstyrets protokoll og i valgmodulen, med begrunnelse for hvorfor de ble forkastet. Mer informasjon kommer i punkt 1.4.

📌 Valghåndboken kapittel 10.2.

1.2 ÅPNING AV KONVOLUTTER

Dersom utsiden av omslagskonvolutten har informasjon som identifiserer velgeren beholder man konvolutten lukket frem til stemmegivingen er godkjent eller forkastet. Når stemmegivingen er godkjent åpner man omslagskonvolutten og legger til side stemmeseddelkonvoluttene for åpning og opptelling senere (sortert på MR-valg og BDR-valg: etter fargen på konvolutten). Dersom stemmegivingen blir forkastet skal man ikke åpne omslagskonvolutten, men legge

den til side. Disse omslagskonvoluttene skal sendes bispedømmet med en forklaring på hvorfor de er forkastet.

Dersom utsiden av omslagskonvolutten ikke har informasjon som identifiserer velgeren må man åpne omslagskonvolutten før man får prøvd stemmegivingen. Det kan for eksempel ligge et valgkort i omslagskonvolutten. Når stemmegivingen er godkjent legges stemmeseddelkonvoluttene til side for åpning og opptelling senere (sortert på MR-valg og BDR-valg: etter fargen på konvolutten). Dersom stemmegivingen blir forkastet legger man den åpnede omslagskonvolutten med innholdet i, til side. Disse omslagskonvoluttene skal sendes bispedømmet med en forklaring på hvorfor de er forkastet.

Dersom omslagskonvolutter og stemmeseddelkonvolutter åpnes samtidig, må valgstyret påse at dette ikke gjøres av de samme personene. Dette for å ivareta prinsippet om hemmelig valg. Det er ingenting i veien for at åpning av konvolutter gjøres av de samme personene, men det må i tilfelle skje til ulik tid. Dette for at vedkommende ikke skal kunne koble omslagskonvolutter og stemmeseddelkonvolutter og på den måten se hva velgeren har stemt.

Det må alltid være minst to personer til stede (som kan kontrollere hverandre) når omslagskonvolutter og stemmeseddelkonvolutter åpnes.

Alle valgfunksjonærer har taushetsplikt. Dette er særlig viktig dersom man får kunnskap om hva noen har stemt.

1.3 PRØVING AV FORHÅNDS-STEMMEGIVINGER

Tell opp antall mottatte forhåndsstemmegivninger: tell antall konvolutter eller hent tallet fra skjema 7.7.3. Husk å telle med eventuelle forhåndsstemmer mottatt i posten før kl. 21 på valgdagen.

 Skjema 10b punkt 1

Prøving av forhåndsstemmegivninger skjer før valgdagen i den utstrekning det er mulig. Helst fredag 6. september eller lørdag 7. september. Skriv først ut avkryssingsmantallet (som senere skal brukes i valglokalene) fra valgmodulen og kryss så av i dette mantallet de som har avgitt forhåndsstemme.

Avkryssingsmantallet finner du ved å trykke på «Kirkevalg» og så «Utskrifter» i medlemsregisteret. Velg «Valgmannstallsliste, fordelt per stemmekrets» og ønsket målform. Du får da opp en pdf-fil som kan skrives ut.

Forhåndsstemmegivninger det ikke ble tid til å godkjenne før valgdagen, eller som kommer inn i løpet av valgdagen, kan ikke prøves før alle valglokalene er stengt mandag og valgstyret har fått inn alle stemmekretsmanntallene fra stemmestyrene.

En forhåndsstemmegivning godkjennes formelt ved at velgeren krysses av i mantallet. Før velgeren kan krysses av i mantallet, må valgstyret prøve om forhåndsstemmegivningen oppfyller vilkårene under, hentet fra kirkevalgreglene § 14–1(1).

Alle vilkårene må være oppfylt for at stemmegivningen skal kunne godkjennes.

En forhåndsstemmegivning skal godkjennes dersom

- velgeren er innført i mantallet i soknet,
- stemmegivningen inneholder tilstrekkelige opplysninger til å fastslå hvem velgeren er,
- stemmegivningen er avgitt til rett tid,
- stemmegivningen er levert til rett stemmemottaker,
- omslagskonvolutten ikke er åpnet eller forsøkt

åpnet,

- velgeren ikke allerede har avgitt godkjent stemmegivning (dvs. ikke har kryss i mantallet fra før)
- stemmegivningen er kommet inn til valgstyret innen kl. 21.00 på valgdagen

 Skjema 10b punkt 3.1 og 3.1.1-3.1.7

 Valghåndboken kapittel 10.3.3.

Forhåndsstemmer som er kommet inn etter kl. 21 på valgdagen skal ikke godkjennes, de er kommet for sent inn.

 Skjema 10b punkt 1.1: For sent innkomne forhåndsstemmer

 Skjema 7.8: Liste over for sent innkomne forhåndsstemmer

1.4 PRØVING AV VALGTINGS-STEMMEGIVINGER

De fleste stemmegivninger avgitt på valgting prøves og godkjennes samtidig med at stemmen avgis. Når velgeren legger stemmeseddelen i urnen (eller velgeren får mulighet til å legge stemmeseddelen i urnen) og velgeren krysses av i mantallet er stemmegivningen godkjent.

Stemmegivninger i særskilt omslag behandles i ettertid av valgstyret, etter at valglokalene er stengt. Disse stemmegivningene er lagt i omslagskonvolutt, som inneholder velgerens stemmesedelkonvolutter med stemmesedler. Utenpå omslagskonvolutten er velgerens navn, adresse og fødselsdato skrevet på.

 Skjema 10b punkt 2.2: Antall stemmer i særskilt omslag

En stemmegivning avgitt på valgtinget skal godkjennes dersom disse tre vilkårene er oppfylt:

- velgeren er innført i mantallet i soknet,
- velgeren har fått anledning til å avgi stemme

- c. velgeren har ikke allerede avgitt godkjent stemmegivning.

 Skjema 10b punkt 3.2, 3.2.1 og 3.2.2

 Valghåndboken kapittel 10.4.2.2.

1.5 PRØVING AV STEMMESEDLER

Et viktig prinsipp bak regelverket for godkjenning av stemmesedler er at færrest mulige forhold bør føre til forkastelse. Dette prinsippet bør derfor være retningsgivende dersom det er tvil om en stemmeseddel skal godkjennes eller forkastes.

Stemmesedlene til de ulike valgene må holdes atskilt. For valg av menighetsråd avgjør valgstyret om stemmeseddelen skal godkjennes. For valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet legges de stemmesedlene det er tvil om kan godkjennes i en egen bunke i sendingen til bispedømmerådet. Valgrådet i bispedømmet avgjør om disse skal godkjennes eller forkastes.

Alle vilkårene må være oppfylt for at stemmegivningen skal kunne godkjennes. En stemmeseddel skal godkjennes dersom:

- den har offisielt stempel (fra et sokn i Den norske kirke eller annen kirkelig myndighet),
- det fremgår hvilket valg stemmeseddelen gjelder,
- det fremgår hvilken liste velgeren har stemt på
- gruppen stiller liste i valgkretsen. Stemmeseddel beregnet på en annen valgkrets kan bare godkjennes dersom den gjelder en registrert nomineringsgruppe.

 Skjema 10b punkt 8.4: Antall forkastede stemmesedler (valg av MR)

 Skjema 10b punkt 5.4: Antall foreslått forkastede stemmesedler (valg av BDR/KM)

 Valghåndboken kapittel 10.6.2.

1.6 BLANKE STEMMESEDLER

En blank stemmeseddel er en ordinær stemmeseddel som ikke angir en liste den gjelder for, men isteden har teksten «blank stemmeseddel». Blanke stemmer skal ikke regnes med i valgoppgjøret, siden de ikke kan tildeles noen mandatplasser. Det er likevel av interesse og betydning hvor mange velgere som stemmer blankt. Av denne grunn må antallet slike stemmer protokolleres og rapporteres.

Stemmesedler som forkastes på grunn av at de ikke oppfyller kirkevalgreglenes krav til godkjenning, skal ikke regnes som blanke stemmer.

 Skjema 10b punkt 8.1: Antall blanke stemmesedler (valg av MR)

 Skjema 10b punkt 5.3: Antall blanke stemmesedler (valg av BDR/KM)

2. OPPTELLING

📌 Valghåndboken kapittel 10.7 og Kirkevalg-reglene § 14-6

2.1 PRINSIPPER FOR OPPTELLING

Opptellingen foretas av de personer og på den måten valgstyret har bestemt, i samsvar med de bestemmelser som følger av valgreglene. Valgstyret vil ha ansvaret for opptellingen, men det vil ikke være nødvendig å være tilstede under hele opptellingen. Valgstyret må imidlertid ha ansvaret for selv å behandle valgsaker av prinsipiell betydning. Alle stemmesedler skal telles opp to ganger. Personstemmer må også telles to ganger.

En person som er kandidat på en valgliste, kan ikke delta i opptellingen av vedkommende valg. Det betyr at en kandidat som står på listen til valg av menighetsråd ikke kan delta i opptellingen av menighetsrådsvalget, men han eller hun kan delta i opptelling av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

2.2 PLANLEGGING

Valgstyret må planlegge arbeidet slik at det er tilstrekkelig personell og at dette er hensiktsmessig organisert. Erfaringer fra tidligere valg bør legges til grunn. Mange oppgaver ved opptellingen krever at minst to personer jobber sammen. En del av disse oppgavene kan gjøres parallelt. Det kan dermed være klokt å dele tellekorpset inn i lag på to og to personer som jobber sammen.

2.3 FORELØPIG OPPTELLING

Foreløpig opptelling begynner så snart som mulig etter at valglokalene i soknet er stengt på valgdagen mandagen.

Det er ikke lov å begynne foreløpig opptelling før valglokalene stenger. Dette for å sikre at prinsippet om hemmelig valg blir ivaretatt alle steder.

Det er valgstyret i menighetene som har ansvar for foreløpig opptelling, både for menighetsrådsvalget

og for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Kirkerådet legger til grunn at foreløpig opptelling foregår samlet for hele soknet.

📌 Se valghåndboken kapittel 10.7.2 for fellesrådsområder med felles stemmegiving for alle sokn, jamfør kirkevalgreglene §10-2.

Forhåndsstemmer og valgtingsstemmer telles sammen, men før man legger stemmesedlene sammen teller man antall stemmesedler avgitt på forhånd til valg til menighetsråd og valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet.

📄 Skjema 10b punkt 4.1: Antall forhåndsstemmer til valg av BDR/KM

📄 Skjema 10b punkt 7.1: Antall forhåndsstemmer til valg av MR

Stemmesedler til menighetsrådsvalget og stemmesedler til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet må skilles fra hverandre. Foreløpig opptelling av disse to valgene gjøres i to adskilte operasjoner.

Det anbefales at den foreløpige opptellingen av valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet gjøres først. Siden endelig opptelling av disse stemmesedlene skal gjøres av valgrådet i bispedømmet, er det da mulig å gjøre seg helt ferdig med opptelling av stemmesedlene til dette valget ganske raskt.

2.3.1 VALG TIL BISPEDØMMERÅD OG KIRKEMØTET

Den foreløpige opptellingen for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet omfatter opptelling av antallet avgitte stemmesedler, fordelt på rettede og urettede stemmesedler og fordelt på valglistene. Her er det endring sammenlignet med valget i 2015.

Personstemmer som er påført stemmesedlene (kryss og «slengere»), skal ikke telles ved den foreløpige opptellingen.

Disse kategoriene skal allerede være telt:

- Totalt antall stemmesedler BDR-valg
 Skjema 10b punkt 4
- Av disse forhåndsstemmer
 Skjema 10b punkt 4.1
- Blanke stemmesedler
 Skjema 10b punkt 5.3
- Stemmesedler det er tvil om kan godkjenne
 Skjema 10b punkt 5.4

Disse kategoriene skal telles:

- Urettede stemmesedler til hver av de to eller tre listene
 Skjema 10b punkt 6
- Rettede stemmesedler til hver av de to eller tre listene
 Skjema 10b punkt 6

Det kan være hensiktsmessig å legge et farget skilleark i alle bunkene etter et visst antall stemmesedler, for å sikre kontroll.

Når resultatet av den foreløpige opptellingen er lagt inn i valgmodulen, skrives det ut et følgeskriv: Velg «Kirkevalg» og «Utskrifter». Dette skal signeres av valgstyret. Alle stemmesedlene i sorterte bunker fra den foreløpige opptellingen sendes sammen med signert følgeskriv til valgrådet i bispedømmet.

2.3.2 OVERSENDELSE AV VALGMATERIELL TIL VALGRÅDET I BISPEDØMMET

Valgstyret skal så snart som mulig sende til valgrådet i bispedømmet

- alle stemmesedler, sortert etter rettet/urettet på hver liste, samt stemmesedler det er tvil om kan godkjennes
- kopi av innkomne klager
- følgeskriv fra valgmodulen
- alle stemmegivninger valgstyret har forkastet

- bekreftet avskrift av det som er protokollert i forbindelse med valget—det vil si Skjema 10a Valgstyrets protokoll med alle vedlegg, slik dette foreligger så langt, på det tidspunkt som sendingen til valgrådet går

Hver tellekategori pakkes for seg. Man bør legge de ulike stemmeseddelkategoriene i egne konvolutter med påskrift om innholdet.

Følgeskrivet som hentes ut fra valgmodulen, vil inneholde noen av kjerneopplysningene som er protokollert i forbindelse med valget. De protokollerte opplysningene som ikke fremkommer av følgeskrivet, må vedlegges som bekreftet avskrift (kopi eller utskrift av valgstyrets protokoll, signert av valgstyret).

Eksempler på dette kan være avvik mellom antall stemmesedler og antall kryss i manntallet (flere stemmesedler til ett av valgene enn det er kryss i manntallet), tilfeller hvor en velger som er avkrysset i manntallet forlater lokalet uten å legge stemmeseddelen i urnen, vurderinger gjort knyttet til forkasting av stemmegivninger og feil eller andre forhold stemmestyret tror kan føre til en klage.

I henhold til kirkevalgreglene § 14–8 (2) skal valgmateriellet pakkes i god orden i forsvarlig forseglet emballasje og sendes på hurtigst betryggende mate. Det er ikke forsvarlig å benytte kun innpakningspapir, plastposer eller lignende for transport av valgmaterieil. Valgstyrene bør benytte praktiske ordninger basert på lokale forhold for å få materiellet hurtigst mulig frem til valgrådet.

Der det er praktisk mulig, bør valgstyret organisere direkte transport til valgrådet. Dersom dette ikke er mulig, må materiellet sendes. Kirkerådet vil ikke komme med noen anbefaling av spesifikk leverandør eller forsendelsestjeneste, men anmoder valgstyrene til å prioritere en forsendelsesmåte som både sikrer at forsendelsen kommer raskt frem og at sikkerheten er god (sporing o.l.).

Ta kontakt med valgansvarlig i bispedømmet om hvordan de ønsker stemmesedlene levert, og om de eventuelt lager felles opplegg for innsending!

2.3.3 VALG TIL MENIGHETSRAAD

I den foreløpige tellingen for menighetsrådsvalg skal stemmesedler som det er tvil om kan godkjennes, legges til side og holdes utenfor opptellingen.

Kirkerådet har laget en Excel-fil; skjema 10d, til hjelp i denne opptellingen. Det har et ark for foreløpig opptelling, et ark for endelig opptelling, et ark for mulighet for kontroll og et ark som viser eksempel.

For å ha nytte av denne kontrollen (ark nummer tre) må stemmesedlene telles i samme rekkefølge på foreløpig og endelig opptelling. Dette kan løses ved at en nummererer stemmesedlene, eller at en holder samme rekkefølge i bunkene i de to tellingene.

Det er ikke et krav å gjøre det på denne måten og å bruke denne kontrollen, det er kun ment som hjelp. Det viktigste er at totaltallene stemmer mellom foreløpig og endelig telling (eventuelt høyere dersom valgstyret har godkjent flere stemmesedler).

I skjema 10d registrerer man først noen overordnede tall (for eksempel rettede og urettede stemmesedler). Disse tallene blir så automatisk kopiert ut per kandidat. Så registrerer man hver enkelt av de rettede stemmesedlene og legger inn tilleggsstemmer og tilføyde personer, se mer nedenfor.

Disse kategoriene skal telles og føres i Skjema 10d på arket «Foreløpig opptelling», og i skjema 10b der dette ikke er gjort tidligere:

- Totalt antall stemmesedler MR-valg
  - 📄 Skjema 10b punkt 7: Antall stemmesedler
  - 📄 Skjema 10d, Foreløpig telling, celle H4
- Av disse forhåndsstemmer
  - 📄 Skjema 10b punkt 7.1: Antall forhåndsstemmer (valg av MR)
- Stemmesedler det er tvil om kan godkjennes legges til side for behandling av valgstyret. Etter behandling telles antall forkastede
  - 📄 Skjema 10b punkt 8.4: Antall forkastede

stemmesedler (valg av MR)

📄 Skjema 10d, Foreløpig telling, celle H8

- Blanke stemmesedler
  - 📄 Skjema 10b punkt 8.1: Antall blanke stemmesedler (valg av MR)
  - 📄 Skjema 10d, Foreløpig telling, celle H7
- Antall urettede stemmesedler
  - 📄 Skjema 10b punkt 8.2: Antall urettede stemmesedler (valg av MR)
  - 📄 Skjema 10d, Foreløpig telling, celle H5
- Antall rettede stemmesedler
  - 📄 Skjema 10b punkt 8.3: Antall rettede stemmesedler (valg av MR)
  - 📄 Skjema 10d, Foreløpig telling, celle H6
- Antall personstemmer. Bruk skjema 10d (Excel) for å gjøre denne tellingen. Hver kandidat gis en stemme per urettet stemmeseddel, og en stemme per rettet stemmeseddel. Dette skjer automatisk i skjema 10d, se nedenfor.
  - 📄 Skjema 10b punkt 9: Antall stemmer per kandidat (valg av MR)

Registrering av personstemmer i Skjema 10d (Excel)

Ved opptellingen av de rettede stemmesedlene registreres alle endringer velgerne har gjort på stemmesedlene. Kandidater som har fått tilleggsstemme (personstemme, et kryss som velgeren har angitt på stemmeseddelen), får en ekstra stemme hver. Dersom det er gitt tilleggsstemme til flere enn tre kandidater, tas det kun hensyn til de tre øverste tilleggsstemmene. Her skal man ikke tenke på sperregrensen på fem prosent av personlig stemmetall. Sperregrensen kommer vi tilbake til i valgoppgjøret.

📄 I skjema 10d, på arket «Foreløpig telling», registreres tilleggsstemmene på hver enkelt stemmeseddel fra rad 20 og nedover; en stemmeseddel per rad. Bruk tallet 1 for å markere hvilken kandidat som har fått tilleggsstemme. Se eksempelet på ark fire i filen

dersom du er usikker på hvordan dette skal gjøres.

Tilføyde navn (valgbare personer skrevet opp på stemmeseddelen) får en stemme hver. Dersom det er tilføyd mer enn tre navn, tas det kun hensyn til de tre øverste navnene.

I skjema 10d, ark «Foreløpig telling», registreres tilføyde navn på hver enkelt stemmeseddel fra rad 20 og nedover og fra kolonne AF (etter tilleggsstemmene), en stemmeseddel per rad. Skriv inn navnet som er lagt til i rad 17 og bruk tallet 1 i riktig rad for å markere at personen er skrevet opp på denne stemmeseddelen. Dersom samme navn dukker opp på flere stemmesedler, settes tallet 1 i kolonnen som allerede har kandidatens navn. Se eksempelet på ark fire i filen dersom du er usikker på hvordan dette skal gjøres.

Andre stemmesedler/andre endringer:

Dersom en velger har levert en stemmeseddel som ikke er enslydende med den offisielle listen skal man ikke ta hensyn til eventuelle rettinger. Det er bare der stemmeseddelen inneholder en fullstendig valgliste med navn i riktig rekkefølge at man skal telle opp personstemmene. Andre stemmesedler (for eksempel der ett eller flere navn er tatt ut) skal telles

En stemmeseddel kan ha både tre tilføyde navn og tre tilleggsstemmer.

som urettede stemmesedler.

2.3.4 KRYSS I MANNTALL

Det skal telles **det totale antallet personer som deltok i valget**, altså hvor mange som stemte ved ett eller begge valgene. Tallet finner man ved å telle antall avkryssninger i manntallet. De fleste avgir stemmer til begge valgene, men noen avgir stemme bare til ett av valgene. Dette betyr at det er å forvente at tallet på det totale antallet som deltok i valget, er noe høyere enn antallet stemmesedler ved hvert av de to valgene.

Tallet kan ikke være lavere enn tallet for antall stemmesedler til menighetsrådsvalget eller til valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Skjema 10b punkt 2: Antall personer som stemte

Det skal også telles **antall personer under 18 år som stemte**. Personer under 18 år er markert med en U i kolonnen for «Under 18» i manntallet, så en skal telle hvor mange som både har U og kryss.

Skjema 10b punkt 2.1: Antall avgitte stemmer fra velgere under 18 år

Disse to tellingene gjøres både ved den foreløpige og den endelige opptellingen. Ved den endelige opptellingen kontrolleres tallene som er lagt inn i skjemaet ved den foreløpige opptellingen.

2.4 ENDELIG OPPTELLING VALG TIL MENIGHETSRÅD

Den endelige opptellingen av stemmesedler til valg av menighetsråd skal ta til umiddelbart etter at foreløpig opptelling er avsluttet og alle stemmene er kommet inn til valgstyret. Godkjente stemmesedler blant de stemmesedler som ble holdt utenfor i den foreløpige opptellingen, skal telles sammen med de øvrige stemmesedlene. Det anbefales derfor at disse om mulig behandles før endelig opptelling begynner slik at det på forhand er avklart hvilke stemmesedler som skal telles.

Det er imidlertid ikke noe i veien for at den endelige opptellingen begynner før denne gjennomgangen er gjort, så lenge eventuelle godkjente stemmesedler telles mot slutten av den endelige opptellingen.

Den endelige opptellingen ved valg av menighetsråd skal gjøres under valgstyrets tilsyn. Kirkerådet legger til grunn at det ikke er nødvendig at valgstyret er til stede under hele opptellingsprosessen, men på de tidspunkt under opptellingen der det er nødvendig at valgstyret fatter beslutninger, må minst halve valgstyret være til stede slik at det er vedtaksdyktig.

Gjennomgangen av de stemmesedler som ved den foreløpige opptellingen ble lagt til side, er et eksempel på en prosess som krever at valgstyret er beslutningsdyktig.

Endelig opptelling har helt lik prosedyre som foreløp-

pig opptelling. Se beskrivelse for dette i punkt 2.3.3 i denne veiledningen som beskriver den foreløpige tellingen.

Disse kategoriene skal telles på nytt:

- Totalt antall stemmesedler MR-valg
  - 📄 [Kontrolleres mot skjema 10b punkt 7](#)
  - 📄 [Skjema 10d, Endelig telling, celle H4](#)
- Av disse forhåndsstemmer
  - 📄 [Kontrolleres mot skjema 10b punkt 7.1](#)
- Forkastede stemmesedler
  - 📄 [Skjema 10b punkt 8.4](#)
  - 📄 [Skjema 10d, Endelig telling, celle H8](#)
- Blanke stemmesedler
  - 📄 [Kontrolleres mot skjema 10b punkt 8.1](#)
  - 📄 [Skjema 10d, Endelig telling, celle H7](#)
- Antall urettede stemmesedler
  - 📄 [Kontrolleres mot skjema 10b punkt 8.2](#)
  - 📄 [Skjema 10d, Endelig telling, celle H5](#)
- Antall rettede stemmesedler
  - 📄 [Kontrolleres mot skjema 10b punkt 8.3](#)
  - 📄 [Skjema 10d, Endelig telling, celle H6](#)
- Antall personstemmer. Bruk skjema 10d (Excel) for å gjøre denne tellingen. Hver kandidat gis en stemme per rettet stemmeseddel, og en stemme per rettet stemmeseddel. Dette skjer automatisk i skjema 10d, se veiledning på side 8-9 i denne veiledningen.
  - 📄 [Kontrolleres mot skjema 10b punkt 9](#)

Ved opptellingen av de rettede stemmesedlene registreres alle endringer velgerne har gjort på stemmesedlene. Kandidater som har fått tilleggsstemme (personstemme som velgeren har angitt på stemmeseddelen), får en ekstra stemme. Dersom det er gitt tilleggsstemme til flere enn tre kandidater, tas det kun hensyn til de tre øverste tilleggsstemmene. Her skal man ikke tenke på sperregrensen på fem pro-

sent av personlig stemmetall. Sperregrensen kommer vi tilbake til i valgoppgjøret.

Tilføyde navn får en stemme hver. Dersom det er tilføyd mer enn tre navn, tas det kun hensyn til de tre øverste navnene.

2.4.1 KRYSS I MANNTALL

Alle avvik mellom foreløpig opptelling og endelig opptelling må undersøkes. Forklaring på avvik noteres i Skjema 10b.

Dersom det er avvik mellom foreløpig og endelig opptelling, er det endelig opptelling som skal føres i Skjema 10b.

Husk at kryss i manntall og antall personer under 18 år som stemte skal telles en gang til ved den endelige tellingen.

📄 [Kontrolleres mot skjema 10b punkt 2](#)

📄 [Kontrolleres mot skjema 10b punkt 2.1](#)

2.5 REGISTRER I VALGMODULEN

Når opptellingen er ferdig og skjema 10a og 10b er fylt ut må noen som har tilgang til medlemsregisteret legge denne informasjonen inn i valgmodulen. Dette må skje så fort som mulig og **senest i løpet av 11. september**. Velg «Registrere valgresultat» i valgmodulen, resultat blir automatisk publisert på Kirkevalget.no, torsdag 12.september.

Valgstyret skal også ta utskrift av rapport fra valgmodulen inn i valgboken og sende kopi til prostene. Velg «Utskrifter» og «Rapport fra valgmodulen».

I tillegg til tall fra rapporteringsskjemaene valgstyret bruker ved prøving, opptelling og valgoppgjør, skal det innberettes en del utfyllende data om valget i valgmodulen. **Dette skal gjøres innen 1. oktober.**

3. VALGOPPGJØR

3.1 GODKJENNING AV VALGOPPGJØR

Når opptellingstallene legges inn i valgmodulen vil man **automatisk få ut et valgoppgjør** som sier hvem som er valgt til medlemmer og varamedlemmer i menighetsrådet.

Det er likevel viktig at valgstyret forstår prinsippene som ligger til grunn, så eventuelle feil kan oppdages. Det er valgstyret som skal godkjenne valgoppgjøret.

Valgoppgjøret tar utgangspunkt i personstemmene gitt til de forskjellige kandidatene på Nominasjonskomiteens liste. De kandidater som har fått flest stemmer, blir faste medlemmer av menighetsrådet, og de påfølgende kandidater blir varamedlemmer. Det kåres det antall medlemmer og varamedlemmer som er fastsatt.

Hvis flere kandidater har fått like mange stemmer, avgjør rekkefølgen på nominasjonskomiteens liste utfallet

Nytt ved kirkevalget i 2019 er innføringen av en sperregrense på fem prosent av personlig stemmetall. Dette betyr at det bare er kandidater på listen som har oppnådd et personlig stemmetall på minst fem prosent av listens stemmetall, som rangeres i rekkefølge etter antall mottatte personlige stemmer. Øvrige kandidater rangeres på grunnlag av sin rekkefølge på listen (nominasjonskomiteens prioritering).

Personlig stemmetall betyr her tilleggsstemmene (altså kryss på stemmeseddelen) en kandidat får.

Valgmodulen har funksjonalitet for å beregne når en kandidat har kommet over sperregrensen. Dette betyr at dersom alle kandidater legges inn i valgmodulen med riktig antall personstemmer, vil valgmodulen automatisk beregne hvem som skal kåres til medlemmer.

Tilføyde navn på valgbare personer kåres også etter antall personstemmer. Dersom to tilføyde navn får like mange stemmer må det gjøres en loddtrekning for å fastsette hvem som kommer øverst. Denne loddtrekningen skal protokolleres og registreres i valgmodulen når det tilføyde navnet legges inn.

 Skjema 10b punkt 10: Loddtrekning

I valghåndboken står det at kandidatkåringen fylles inn på rapporteringsskjemaet i henhold til personstemmer og sperregrense. Dette gjøres ved at utskrift fra valgmodulen legges ved valgstyrets protokoll. Utskrift finner du i valgmodulen: Velg «Utskrifter» og «Rapport fra valgmodulen».

Resultatet fra valg av menighetsråd blir hentet fra valgmodulen og publisert på kirkevalget.no, torsdag 12.september.

Soknet kan gjerne offentliggjøre resultatet i egne kanaler før dette.

Valgstyret skal underrette de valgte medlemmene og varamedlemmene av menighetsrådet om utfallet av valget

Lykke til!